



KHALED
HOSSEINI

A HORY
ODPOVĚDĚLY

Příběh lásky a odloučení
od autora bestselleru LOVEC DRAKŮ



A HORY ODPOVĚDĚLY

KHALED HOSSEINI

KHALED HOSSEINI

A HORY ODPOVĚĎELY

Z anglického originálu *And the Mountains Echoed*,
vydaného nakladatelstvím Riverhead Books
v New Yorku v roce 2013,
přeložila Miroslava Kopicová
Přebal navrhl Robin Brichta
Odpovědný redaktor tištěné knihy Michal Jareš
Odpovědný redaktor elektronické knihy Oldřich Vágner
Jazyková korektura Ludmila Böhmová
Vydalo nakladatelství Argo,
Miličova 13, 130 00 Praha 3,
argo@argo.cz, www.argo.cz,
roku 2013 jako svou 2087. publikaci
Elektronické formáty připravil KOSMAS
www.kosmas.cz
Elektronické vydání první

ISBN 978-80-257-0978-8 (váz.)
ISBN 978-80-257-0982-5 (ebook)

And the Mountains Echoed
© Argo, 2013
Copyright © by Khaled Hosseini and Roya Hosseini,
as trustees of The Khaled Hosseini Family Charitable
Remainder Unitrust No. 2 dated February 29, 2012
All rights reserved.
Epigraph copyright Coleman Barks
Translation © Miroslava Kopicová, 2013
Cover art © Robin Brichta, 2013

Naše knihy distribuuje knižní velkoobchod Kosmas www.kosmas.cz

*Tato kniha je věnována
Harísovi a Faráh, kteří jsou světlem mých očí,
a také mému otci, který by byl hrdý.*

Elaine

Kdesi daleko za myšlenkami
O dobrou a zlu
Leží pole
A tam se setkáme

— DŽALÁLUDDÍN RÚMÍ, 13. století

PODZIM ROKU 1952

Tak tedy. Jestli chcete příběh, tak vám jeden povím. Ale jen jeden. Nikdo z vás už pak nebude žadonit o další. Je pozdě a zítra máme před sebou dlouhou cestu, Parí, ty i já. Musíš se dnes pořádně vyspat. A ty taky, Abdulláhu. Spoléhám na tebe, chlapče, zatímco budeme s tvou sestrou pryč. Tvá matka také. Takže. Příběh. Poslouchejte, oba dobře poslouchejte. A nepřerušujte mě.

Před dávnými časy, kdy se ještě po zemi procházeli *dévové* a *džinové* a obři, žil jednou jeden rolník, a ten se jmenoval Bábá Ajjúb. Žil se svou rodinou v malé vesničce jménem Majdán Sabz. Protože musel živit početnou rodinu, trávil Bábá Ajjúb dny tvrdou prací. Každý den pracoval od úsvitu do soumraku, orál pole a obracel půdu a staral se o své skrovné pistáciovníky. Každíčkou chvíli byste ho zahlédli na poli, ohnutého v pase, se zády sehnutými jako ten srp, kterým se po celý den oháněl. Na rukou měl neustále mozoly, často i krvácely, a každou noc ho přemohl spánek ještě dřív, než složil hlavu na polštář.

Řeknu vám, nebyl ani zdaleka jediný. Život v Majdán Sabz byl pro všechny jeho obyvatele těžký. Dál na severu ležely jiné vesnice, které měly více štěstí, v údolích tam rostly ovocné stromy a květiny, vanul mírný vánek, v říčkách proudila chladná čirá voda. Majdán Sabz bylo ale bezútěšným místem, a přestože jeho jméno znamená Zelené pole, ani v nejmenším se nepodobalo představě, kterou v člověku toto jméno vzbuzovalo. Nacházelo se na rovné prašné pláni dokola obklopené rozeklanými horami. Vítr byl horký a metal lidem do očí písek. Nalézt vodu vyžadovalo každodenní úsilí, neboť studny ve vesnici, i ty

hluboké, často vysychaly. Ano, tekla tudy řeka, ale vesničané museli přetrpět půl dne pěší cesty, aby se k ní dostali, a navrch byly její vody po celý rok kalné a plné bláta. Navíc bylo v řece po deseti letech sucha vody málo. Řekněme zkrátka, že lidé v Majdán Sabz museli pracovat dvakrát víc než lidé jinde, aby měli alespoň poloviční obživu.

Přesto se Bábá Ajjúb počítal mezi ty šťastné, neboť měl rodinu, které si cenil nade vše. Miloval svou ženu a nikdy na ni nezvýšil hlas, natož aby na ni vztáhl ruku. Vážil si jejího názoru a upřímně se těšil z její společnosti. Co se dětí týče, byl požehnán tolika, kolik je prstů na ruce, a své tři syny a dvě dcery vroucně miloval. Jeho dcery byly svědomité a laskavé, měly dobrou povahu i pověst. Své syny naučil, co je to čest, odvaha, přátelství a tvrdá práce bez stěžování. Poslouchali ho jako dobří synové a pomáhali mu s úrodou.

Ačkoli miloval všechny své děti, v skrytu duše si Bábá Ajjúb nejvíce oblíbil nejmladšího z nich, Qaise, kterému byly tři roky. Qais byl chlapec s tmavomodrýma očima. Okouzluje každého, kdo se setkal s jeho rošťáckým smíchem. Patřil mezi ty chlapce, kteří úplně překypují energií, až ji z ostatních vysával. Když se naučil chodit, s rozkoší se této činnosti věnoval celý den, když byl vzhůru, ale navíc i v noci ve spánku. Náměsíčný vyšel z hlíněného domku a toulal se tmou za svitu měsíce. Jeho rodiče si přirozeně dělali starosti. Co kdyby spadl do nějaké studně, ztratil se, nebo, což by bylo ze všeho nejhorší, co kdyby ho napadl některý z těch tvorů, kteří číhají v noci na pláních? Zkoušeli všelijaké léky, ale žádný z nich nezabral. Nakonec našel Bábá Ajjúb prosté řešení, jak už ta nejlepší řešení bývají: sňal jedné ze svých koz z krku malý zvoneček a zavěsil ho na krk Qaisovi. Takhle aspoň zvoneček někoho vzbudí, pokud by Qais uprostřed noci vstal. Po čase chlapcova náměsíčnost ustala, ale Qais si na zvonek tak přivykl, že se s ním odmítal rozloučit. A tak,

ačkoli už nesloužil svému původnímu účelu, zůstal zvonek přivázaný na šňůrce kolem chlapcova krku. Když se Bábá Ajjúb vracel domů po celodenní těžké práci, Qais vyběhl z domu a zabořil se otci obličejem do břicha, přičemž zvoneček cinkal při každém jeho krůčku. Bábá Ajjúb chlapce zvedl do náručí, odnesl ho do domu a Qais zaujatě sledoval, jak se otec myje, a pak seděl vedle Bábá Ajjúba při večeři. Když se najedli, Bábá Ajjúb upíjel čaj, sledoval svou rodinu a představoval si den, kdy všechny jeho děti budou mít rodiny a dají mu své vlastní děti a on bude hrdým patriarchou ještě většího rodu.

Bohužel se ale, Abdulláhu a Parí, šťastné dny Bábá Ajjúba chýlily ke svému konci.

Jednoho dne se stalo, že do Majdán Sabz přišel *dév*. Jak se od hor blížil k vesnici, zem se při každém jeho kroku otřásala. Vesničané odhodili lopaty, motyky a sekery a rozprchli se. Zamkli se ve svých domovech a tiskli se k sobě. Když ohlušující zvuky *dérových* kroků ztichly, nebe nad Majdán Sabz potemnělo jeho stínem. Říká se, že mu z hlavy trčí zahnuté rohy a že jeho ramena a silný ocas pokrývají hrubé černé chlupy. Říká se, že mu rudě žhnou oči. Nikdo to nevěděl jistě, tedy alespoň nikdo živý — *dév* na místě spořádal každého, kdo by se odvážil na něj byť i jen krátce pohlédnout. Vesničané to věděli a moudře klopili zraky k zemi.

Každý ve vesnici věděl, proč *dév* přišel. Slyšeli vyprávět o jeho návštěvách v jiných vesnicích, a tak se mohli jen podívat, jak je možné, že Majdán Sabz tak dlouho unikalo jeho pozornosti. Možná, říkali si, jim k tomu dopomohl chudý těžký život, který tady v Majdán Sabz vedli, protože jejich děti nebyly tak dobře krmené a na jejich kostech nebylo tolik masa. I přesto ale jejich štěstí nakonec skončilo.

Majdán Sabz se třásl a strachy ani nedýchal. Rodiny se modlily, aby *dév* jejich domov minul, neboť věděly, že pokud jim zaklepe

na střechu, budou mu muset vydat jedno dítě. *Dév* ho strčí do pytle, hodí si ho přes rameno a vrátí se tam, odkud přišel. To ubohé dítě pak už nikdo neuvidí. A kdyby rodina dítě odmítla vydat, odnese si *dév* všechny její děti.

Kampak *dév* ty děti nosil? Do své pevnosti posazené na vršku strmé hory. *Dévova* pevnost byla od Majdán Sabz velmi daleko. Bylo třeba překonat mnoho údolí, několik pouští a dva horské hřebeny. A který rozumně uvažující člověk by to dělal, jen aby došel smrti? Říkali, že jeho pevnost je plná kobek, kde na zdech visí řeznické sekáčky. U stropu se houpají háky. Říkali, že tam jsou obrovské kuchařské špízy a velká ohniště. Říkali, že když prý *dév* někoho přistihne, jak tam vnikl, překoná svůj odpor k masu dospělých.

Myslím, že už víte, na čí střeše se ozvalo *dévovo* obávané zaklepání. Když ho Bábá Ajjúb uslyšel, vydral se z jeho úst zoufalý výkřik a jeho žena na místě omdlela. Děti nařikaly hrůzou a také žalem, neboť věděly, že ztráta jednoho z nich je nyní nevyhnutelná. Rodina měla čas do rozednění, aby vydala svou oběť.

Jak vám mám vypovědět ta muka, která Bábá Ajjúb a jeho žena té noci prožívali? Žádný rodič by neměl být nucen učinit takovou volbu. Stranou, aby to jejich děti neslyšely, uvažovali Bábá Ajjúb a jeho žena o tom, co mají dělat. Mluvili a plakali, mluvili a plakali. Celou noc přecházeli sem a tam, a jak se blížil rozbřesk, stále ještě neučinili rozhodnutí — což možná bylo to, co *dév* chtěl, neboť by mu nerozhodnost rodičů umožnila vzít si všech pět dětí namísto jednoho. Nakonec Bábá Ajjúb nasbíral před domem pět kamenů stejné velikosti a tvaru. Na každý načmáral jméno jednoho dítěte, a když byl hotov, hodil je do režného pytle. Podal ho své ženě, která se otrásla, jako by se v něm skrýval jedovatý had.

„Nemohu to udělat,“ řekla svému muži a zavrtěla hlavou. „Já tu volbu nemohu udělat. Nesnesla bych to.“

„Ani já ne,“ chystal se říci Bábá Ajjúb, ale zahlédl oknem, že se slunce už už chystá vykouknout zpoza hor na východě. Čas se krátil. Zkroušeně pohlédl na svých pět dětí. Pro záchranu ruky bylo třeba uříznout prst. Zavřel oči a vyndal z pytle jeden kámen.

Asi už také víte, který kámen to Bábá Ajjúb náhodou vytáhl. Když na něm spatřil jméno, obrátil tvář k nebesům a vykřikl. Se zlomeným srdcem vzal do náručí svého nejmladšího syna a Qais, který svému otci bezvýhradně věřil, ho šťastně objal oběma rukama kolem krku. Až když ho Bábá Ajjúb postavil venku před domem a zavřel dveře, uvědomil si chlapec, že něco není v pořádku. Bábá Ajjúb stál opřený zády o dveře, s očima pevně zavřenýma, zpod víček se mu draly slzy a jeho milovaný Qais bušil svými malými pěstičkami do dveří a s pláčem volal, aby ho Bábá pustil dovnitř. Bábá Ajjúb jen mumlal: „Odpusť mi, odpusť mi,“ a země se otřásala *dévovými* kroky, syn ječel a země se dál třásla, jak *dév* z vesničky odcházel, až byl nakonec úplně pryč a všude zavládl klid, jen Bábá Ajjúb stále naříkal a prosil Qaise za odpuštění.

Abdulláhu. Tvá sestra už usnula. Přikryj jí nohy dekou. Tak. Dobře. Možná už bych měl přestat. Ne? Chceš, abych vyprávěl dál? Určitě, chlapče? Tak dobrá.

Kde jsem to skončil? Ach, ano. Následovalo čtyřicet dní smutku. Každý den sousedé rodině uvařili jídlo a bděli s nimi do noci. Lidé jim nosili, co mohli — čaj, cukroví, chléb, mandle — a také jim vyjadřovali svou soustrast a soucit. Bábá Ajjúb byl stěží schopn aspoň poděkovat. Seděl v rohu, naříkal, z očí mu tekly slzy proudem, jako by jimi chtěl ukončit dlouhá sucha ve vesnici. Jeho utrpení a muka bys nepřál ani tomu nejodpornějšímu z lidí.

Uplynulo několik let. Sucha pokračovala a Majdán Sabz upadlo do ještě větší chudoby. Několik nemluvnat zemřelo v kolébkách žízní. Vody ve studních bylo čím dál méně a řeka vyschla, nevyschl ovšem

zármutek Bábá Ajjúba, ta řeka, jež se vzdouvala každým dalším dnem. Rodině už nebyl k ničemu. Nepracoval, nemodlil se, téměř ani nejedl. Žena a děti ho přemlouvaly, ale nepomohlo to. Zbývající synové museli převzít jeho práci, neboť Bábá Ajjúb každý den jen seděl na kraji svého pole, osamělá zničená postava upírající zrak k horám. Přestal mluvit s vesničany, protože se domníval, že ho za jeho zády pomlouvají. Že říkají, že je zbabělec, když se vzdal svého syna. Že není dobrý otec. Že skutečný otec by se s *dévem* utkal. Chránil by svou rodinu.

Jedné noci se o tom zmínil své ženě.

„Nic takového neříkají,“ odpověděla mu. „Nikdo si nemyslí, že jsi zbabělec.“

„Já je ale slyším,“ namítl.

„Slyšíš jen svůj vlastní hlas, muži,“ odvětila. Neřekla mu však, že si vesničané *doopravdy* šuškájí za jeho zády. Šeptem si říkali, že možná přišel o rozum.

Jednoho dne jim k tomu dal důvod. Vstal za úsvitu. Aniž by vzbudil ženu a děti, uložil si do plátěného pytle pár kousků chleba, obul si boty, přivázal si k pasu svůj srp a vydal se na cestu.

Šel mnoho a mnoho dní. Šel, dokud ze slunce nezbývala jen slabá rudá záře v dáli. V noci, když venku hvízdal vítr, přespával v jeskyních. Nebo spal na březích řek, pod stromy a mezi balvany. Snědl svůj chléb a pak jedl, co našel — plody divoce rostoucích rostlin, houby, ryby, které chytil holýma rukama v říčce — a některé dny nejedl vůbec. Šel ale stále dál. Když se ho kolemjdoucí ptali, kam jde, řekl jim to, a někteří se smáli a jiní utíkali, neboť se báli, že je to blázen, a další se za něj modlili, neboť i jim vzal *dév* jedno dítě. Bábá Ajjúb šel dál. Když se mu rozpadly boty, přivázal si je k nohám provázky, a když se provázky přetrhly, pokračoval vytrvale naboso. Takto přešel pouště a údolí a hory.

Až nakonec dospěl k hoře, na níž stála *dévova* pevnost. Tolik

pospíchal k cíli své pouti, že si ani neoddech! a začal okamžitě lézt nahoru, v rozedraných šatech, se zkrvavělýma nohama, s vlasy splenými prachem, ale s neochvějným odhodláním. Rozeklané skály ho řezaly do chodidel. Jestřábi ho klovali do tváří, když míjel jejich hnízda. Prudké nárazy větru ho téměř strhly ze svahu. A přesto lezl dál, od jednoho kamene k dalšímu, až nakonec stál před mohutnou branou *dévovy* pevnosti.

Kdo se opovažuje? zahřímal *dévův* hlas, když mu Bábá Ajjúb hodil kámen na bránu.

Bábá Ajjúb řekl své jméno. „Přicházím z vesnice Majdán Sabz,“ zvolal.

Je tvým přáním zemřít? Jistě je, když mne rušíš v mém domě! Co chceš?

„Přišel jsem tě zabít.“

Na druhé straně brány bylo ticho. Pak se brána se skřípěním otevřela a za ní stál *dév*, tyčil se nad Bábá Ajjúbem v celé své děsivé majestátnosti.

Vážně? otázal se hromový hlas.

„Rozhodně,“ odvětil Bábá Ajjúb. „Ať tak či onak, jeden z nás dnes zemře.“

Na okamžik se zdálo, že *dév* smete Bábá Ajjúba ze země a dorazí ho jediným cvaknutím svých zubů, ostrých jako tesáky. Něco ho ale přimělo zaváhat. Přimhouřil oči. Možná to bylo tou šíleností mužových slov. Možná jeho vzezřením, roztrhanými šaty, zkrvaveným obličejem, prachem, jenž ho pokrýval od hlavy k patě, otevřenými ranami na jeho těle. Nebo to možná bylo očima toho starce, v nichž *dév* nenalezl ani náznak strachu.

Odkud jsi říkal, že přicházíš?

„Z Majdán Sabz,“ odpověděl Bábá Ajjúb.

Tohle Majdán Sabz musí být hodně daleko, vzhledem k tomu, jak vypadáš.

„Nepřišel jsem si sem poklábosit. Přišel jsem, abych —“

Dév zvedl jednu ruku s ostrými drápy. Ano, ano. Přišel jsi, abys mě zabil. To já vím. Ale jistě mi můžeš dopřát alespoň pár slov před tím, než budu zabit.

„Nuže dobrá,“ odvětil Bábá Ajjúb. „Ale jen pár.“

Děkuji ti, zazubil se *dév*. Mohu se tě zeptat, co zlého jsem ti provedl, že zasluhuji smrt?

„Vzal jsi mi mého nejmladšího syna,“ odpověděl Bábá Ajjúb. „Byl pro mne na celém světě to nejcennější.“

Dév něco zamručel a poklepal si na bradu. Vzal jsem mnoho dětí mnoha otcům, řekl.

Bábá Ajjúb rozezleně vytáhl srp. „Pak se tedy pomstím i jejich jménem.“

Musím říct, že ve mně tvá odvaha vzbuzuje velký obdiv.

„Ty o odvaze nic nevíš,“ opáčil Bábá Ajjúb. „K odvaze je třeba mít co ztratit. Já už nemám co ztratit.“

Můžeš přijít o svůj život, řekl *dév*.

„Ten už jsi mi vzal.“

Dév znovu zamručel a zamyšleně si Bábá Ajjúba prohlížel. Po chvíli řekl: Nuže tedy dobrá. Máš mít svůj souboj. Ale nejdřív tě žádám, abys mne následoval.

„Pospěš si,“ řekl Bábá Ajjúb, „dochází mi trpělivost.“ *Dév* už ale kráčel obrovskou chodbou a Bábá Ajjúbovi nezbylo než jít za ním. Procházel za *dévem* labyrintem chodeb, jejichž strop podpíraly vysokánské sloupky a který se téměř dotýkal mraků. Míjeli spoustu studní a pokoje tak velké, že by se do nich vešlo celé Majdán Sabz. Tak šli, až nakonec *dév* dovedl Bábá Ajjúba do obrovské místnosti, na jejíž zadní stěně byl závěs.

Pojď blíž, pokynul mu *dév*.

Bábá Ajjúb k němu přistoupil.

Dév odhrnul závěs. Za ním bylo skleněné okno. Tím oknem viděl Bábá Ajjúb do velikánské zahrady. Lemovala ji řada cypřišů a země pod nimi byla pokrytá květinami všech barev. Byla tam jezírka vydlážděná modrými dlaždicemi, terasy z mramoru a svěží zelené trávníky. Bábá Ajjúb viděl nádherně sestříhané živé ploty a fontány bublající ve stínu granátovníků. Ani za tři životy by si nedokázal představit tak líbezná a podivuhodná místa.

To, co ale Bábá Ajjúba skutečně srazilo na kolena, byl pohled na děti, které šťastně pobíhaly po zahradě a hrály si. Honily se po chodníčcích a kolem stromů. Hrály si mezi keři na schovávanou. Oči Bábá Ajjúba pátraly mezi dětmi, až nakonec našly, co hledal. Tamhle je! Jeho syn Qais, živý a více než zdravý. Hodně vyrostl, vlasy měl delší, než si Bábá Ajjúb pamatoval. Na sobě měl krásnou bílou košili a pěkné kalhoty. Radostně se smál a běžel za svými kamarády.

„Qaisi,“ zašeptal Bábá Ajjúb, a jeho dech zamlžil okenní sklo. Pak vykřikl synovo jméno.

On tě neslyší, řekl *dév*. Ani tě nevidí.

Bábá Ajjúb poskakoval a mával rukama, bušil do skla, až nakonec *dév* závěs znovu zatáhl.

„Tomu nerozumím,“ divil se Bábá Ajjúb. „Myslel jsem si...“

Tohle je tvá odměna, řekl *dév*.

„Vysvětli mi to,“ zvolal Bábá Ajjúb.

Přinutil jsem tě podstoupit zkoušku.

„Zkoušku?“

Zkoušku tvé lásky. Byla to tvrdá zkouška, to si uvědomuji, a neuniklo mi, že si na tobě vybrala velkou daň. Ale prošel jsi. Tohle je tvá odměna. A také jeho.